

תלמודו בידו

דף יט עמוד ב

א] על אלו צרות מתפללים את תפילת "עננו אבינו עננו" ואפילו בשבת ?

ב] מדוע אם יבשו הצמחים אין מתענים ומתריעים ?

ג] מהו החילוק בין בצורת לבין רעב ?

ד] אימתי מתריעים על עצירת גשמים בשנת השמיטה ?

א] תנא קמא: עיר שהקיפּוה נכרים. ספינה טובעת. נהר העלול לשטוף את בתי העיר שמעון התימני: אף על הדָּבָר. ולא הודו לא חכמים.

ר' יוסי: אין מתפללים בשבת, מפני שאין אנו בטוחים שתפילתנו תועיל.

ב] 1. כי גם אם יָרַד עליהם גשם אי אפשר שיצמחו כראוי, הרי שזו תפילת שוא. ואפילו אם עלו שוב בקנה, ונתקנו מעט מיבשותם.

2. משום שבדרך כלל הם חוזרים מעצמם לגדול כראוי.

ג] 1. עיר שלא גדלה בה תבואה, אך אפשר להביא לה תבואה מעיר אחרת: אם מעבירים סחורות ביניהן בספינה דרך הנהר, בצורת היא ולא רעב. מעבירים על ידי חמורים, זהו רעב. לפי שאי אפשר להביא הרבה על גבם.

2. עיר שייבש הנהר שלה, אם אפשר להטות מקור מים אחר אליה, זו רק בצורת. אך אם יבשו כל נהרות העיר וצריך להביא מים מעיר אחרת, זהו רעב.

3. התייקרה התבואה עד שסאה תבואה נמכרת בסלע (ולא ארבעה סאים):

אם מצויה תבואה והמעות מצויות אלא שהפירות ביוקר, זו בצורת.

אך אם התבואה אינה מצויה, או שהמעות אינם מצויים, זהו רעב.

ד] תנא קמא: אם לא ירדו גשמים כדי למלא את הבורות במי שתיה.

רשב"ג: אף אם לא ירדו די הצורך לאילנות ולספיחים, שיש בפירותיהן פרנסה לעניים.